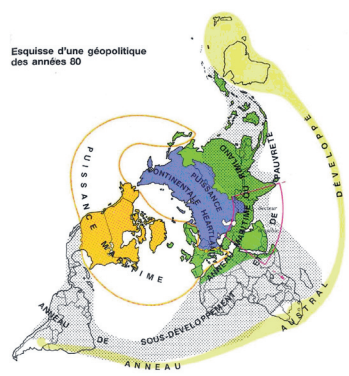


Σχήμα 5: Η μετεξέλιξη των γεωπολιτικών δακτυλίων κατανομής ισχύος του '80,
(πηγή: www.wikipedia.org)



Εκπρόσωποι της Γαλλικής Σχολής της Γεωπολιτικής είναι οι **Vidal de La Blache** (1845-1918). Δέχθηκε σοβαρή επιρροή από τον **Ratzel** και θεωρείται ο θεμελιωτής της Γαλλικής Σχολής της Γεωγραφίας, **O Albert Demangeon** (1872-1940) φανατικός εχθρός της Γερμανικής Χαουσοφεριανής “Geopolitik”, αλλά υποστηρικτής της Ρατσελιανής “Politische Geographie”, ο **Jaques Ansel** (1879-1943), μαθητής και συνεχιστής της σκέψης του Vidal de la Blache, ο κατά κοινή ομολογία θεμελιωτής της Γαλλικής Σχολής της Γεωπολιτικής, με αποστάσεις από την γερμανική “Geopolitik” και ο **Yves Lacoste** (1929-), ο οποίος θεωρείται ο θεμελιωτής της Σύγχρονης Σχολής της Γεωπολιτικής. Μαρξιστής και ιδρυτής της πλέον έγκυρης διεθνούς Γεωπολιτικής και Γεωγραφικής Επιθεωρήσεως «Hirodote», έδωσε και αυτός τον ορισμό του για τη Γεωπολιτική: «Πρόκειται για μια τεχνογνωσία ανάλυσης του γήινου χώρου και των αντιπαράθεσεων που λαμβάνουν χώρα στην επιφάνειά του, που σκοπό έχει την καλύτερη εμβάθυνση στο μυστήριο των συμβαινόντων, ώστε να είμαστε σε θέση να αντιδρούμε ή να δρούμε αποτελεσματικότερα ως προς αυτά».

Από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και μετά, το ζητούμενο για τις ισχυρές κρατικές υποστάσεις μετουσιώθηκε από την στρατιωτική/πολεμική ισχύ στην οικονομική ισχύ, μέσω της οποίας θα ρύθμιζαν εξωγενώς ένα σωρό παράγοντες, που είχαν να κάνουν με την ανάπτυξη, τους φυσικούς πόρους, την ενέργεια και άλλα. Με τη λήξη του πολέμου οι νικητές άρχισαν να αναπτύσσουν σφαίρες επιρροής μέσω των οποίων θα ήλεγχαν την παγκόσμια παραγωγή, τα κοιτάσματα πετρελαίου, τις πλουτοπαραγωγικές πηγές, με τις οποίες θα γίνονταν ακόμη ισχυρότεροι. Ο Ψυχρός Πόλεμος χώρισε τον πλανήτη σε δυο σφαίρες επιρροής με όλα τα χαρακτηριστικά, που είχαν περιγράψει οι **Mackinder και Spykman** (Heartland, Inner και Outer Rimlands). Οι πολιτικές των δύο μεγάλων δυνάμεων (ΗΠΑ και ΕΣΣΔ) ακολουθούσαν σταθερά τα υποδείγματα των κλασικών της Γεωπολιτικής και τρανά παραδείγματα ήταν οι στρατιωτικές συγκρούσεις στην Κορέα, το Βιετνάμ και το Αφγανιστάν. Η Γεωπολιτική σαν επιστήμη παρείχε πάντα τα φώτα της στη δια-

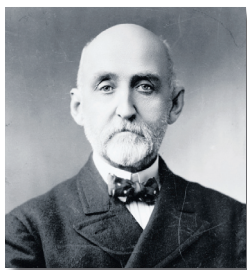
μόρφωση των πολιτικών των μεγάλων δυνάμεων, χωρίς ωστόσο τα υποδείγματά της να αποτελούν και θέσφατα για τους ηγέτες των μεγάλων δυνάμεων, οι οποίοι κατά τη λήψη των αποφάσεών τους και την εκτέλεση των γεωστρατηγικών δεν λάμβαναν συνολικά υπόψη τους τις σχετικές προτάσεις, παρά μόνο σε όσα σημεία αυτές βόλευαν ή αποτελούσαν τη δικαιολογητική βάση για τις συγκεκριμένες αποφάσεις. Η πετρελαϊκή κρίση, οι συμβατικοί και πυρηνικοί εξοπλισμοί, τα διαστημικά προγράμματα, η προσπάθεια για τον έλεγχο των κρατών του τρίτου κόσμου έδωσαν στη Γεωπολιτική νέα ώθηση. Στα πλαίσια της λειτουργίας των think tanks σε όλο τον πλανήτη εμφανίστηκαν νέες επιστημονικές προσεγγίσεις στο θέμα με δεδομένο βέβαια, ότι το διπολικό σύστημα της παγκόσμιας ισχύος κατέρρευσε, το μονοπολικό σύστημα δεν διατηρήθηκε για μεγάλο διάστημα, νέες μορφές απειλών εμφανίστηκαν (φονταμενταλιστική τρομοκρατία, ενεργειακή κρίση, περιβαλλοντικοί κίνδυνοι κ.α.) και ο πλανήτης οδεύει ταχύτατα σε νέα ανακατανομή ισχύος.

Νεώτεροι Γεωπολιτικοί επιστήμονες προσεγγίζουν τον ορισμό της Γεωπολιτικής με τους παρακάτω ορισμούς, που φαίνεται ότι περιλαμβάνουν και τα νεώτερα δεδομένα. Έτσι κατά τον **Ladis K. D. Kristof** (The Origins and Evolution of Geopolitics, 1960): «Ο σύγχρονος γεωπολιτικός δεν επισκοπεί τον παγκόσμιο χάρτη για να διακρίνει τι μας υπαγορεύει η φύση να κάνουμε, αλλά τι μας συμβουλεύει η φύση να κάνουμε δεδομένων των προτιμήσεών μας». Κατά τον Saul Kohen (Geography and Politics in a World Divided, 1963): «η πεμπτουσία της Γεωπολιτικής είναι η μελέτη της υφισταμένης σχέσεως μεταξύ της διεθνούς πολιτικής της ισχύος και των αντιστοίχων γεωγραφικών χαρακτηριστικών, κυρίως δε αυτών των γεωγραφικών χαρακτηριστικών που αναπτύσσονται στις πηγές ισχύος». Κατά τον Colin Gray (The Geopolitics of Nuclear Era: Heartland, Rimlands and the Technological Revolution, 1977): «Η πρώτιστη αρετή της γενικής Γεωπολιτικής θεωρίας [...] βρίσκεται στο ότι εστιάζει την προσοχή μας σε διαρκείς και σταθερούς παράγοντες. Εκείνοι οι οποίοι θέλουν να κατανοήσουν τις πολιτικές διαστάσεις της Διεθνούς ασφαλείας πρέπει να αφομοιώσουν τις ουσιώδεις έννοιες της Γεωπολιτικής», εφόσον «οι πολιτικές ερμηνείες μιας παγκόσμιας, κοινής γεωγραφικής πραγματικότητας, διαδραματίζουν ένα σημαντικότατο, ενίοτε και ασύλληπτο ρόλο αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο ορίζουμε τα πολιτικά προβλήματα».

Με ιατρικούς όρους θα μπορούσε κάποιος να παρομοιάσει την Γεωπολιτική, ως την ακτινογραφία της υπάρχουσας κατάστασης της κατανομής ισχύος (χωρίς άλλες παραμέτρους), ενώ ως γεωστρατηγική θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η θεραπεία για την ειδική κατάσταση, που διαγνώστηκε από τη γεωπολιτική (ακτινογραφία), με λίγα λόγια η άσκηση πολιτικής με εθνική οπτική γωνία και ουσιαστικότερα η πολιτική χρήση του προϊόντος της γεωπολιτικής. **1**

ΜΑΖΗΣ, Ι., Γεωπολιτική, η Θεωρία και η Πράξη, Παπαζήσης, Αθήνα, 2002

ΜΑΖΗΣ, Ι., Παραδόσεις στη Σχολή Εθνικής Ασφάλειας, Αχαρνές, 2008-2009



Alfred-Thayer-Mahan



Rudolf Kjelln 1864-1922



Karl Haushofer